

The Effects of Citizens' Political Participations on Urban Problems in the Context of Migration and Urban Problems

Begüm Uzun^{1,a,*}

¹ Cumhuriyet University Foundation School

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 08/07/2025

Accepted: 18/07/2025

ABSTRACT

Migration emerges as an interdisciplinary concept because it affects many areas at the same time. As a result of migration, not only the individuals who migrated, but also the people living in the migrated areas are greatly affected by these movements. Since migration requires mutual interaction, immigrants and local people have to adapt to each other. Immigrants have problems due to social or economic reasons in the integration process. In this study, explanations have been made about the extent to which immigrants can realize their political participation behaviors, and what problems arise in cities if they do not.

Keywords: Concept of migration, Urbanization, Political participation, Urban problems, Urban adaptation.

Acknowledgement: This study which prepared in the Institute of Social Sciences of the Sivas Cumhuriyet University was produced from the master's thesis titled "Afghan Immigrants' Migration Process Problems and Solution Suggestions: Case of Sivas".

Bilgilendirme: Bu çalışma Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde hazırlanan "Afghan Göçmenlerin Göç Süreci Sorunları ve Çözüm Önerileri: Sivas Örneği" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Göç ve Kentsel Sorunlar Bağlamında Göç Eden Vatandaşların Siyasal Katılımlarının Kent Sorunları Üzerindeki Etkileri

Öz

Göç, aynı anda birçok alanı etkilemesi nedeniyle disiplinlerarası bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Göç neticesinde, yalnızca göç eden bireyler değil, göç edilen bölgelerde yaşayan insanlar da bu hareketlerden büyük ölçüde etkilenmektedir. Göç, karşılıklı etkileşimi gerektirdiği için göç edenler ve yerli halk birbirine uyum sağlamak zorundadırlar. Göçmenler, entegrasyon sürecinde sosyal ya da ekonomik sebeplerle problem yaşamakta, özellikle kentleşme konusunda kimi zaman isteksiz davranışlar sergileyebilir, kimi zaman da yerli halk tarafından ötekileştirilmiş hissine kapılarak bu süreci sağlıklı bir şekilde tamamlayamamaktadırlar. Bu çalışmada göç eden insanların, siyasal katılım davranışlarını ne oranda gerçekleştirebildikleri, gerçekleştirmeme durumunda da kentlerde ortaya çıkan sorunların ne olduklarına dair açıklamalar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç olgusu, Kentleşme, Siyasal Katılım, Kentsel sorunlar, Kentsel uyum

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

^a bgmvdttgmnrhr@gmail.com

0009-0007-1729-0891

How to Cite: Uzun B (2025) The Effects of Citizens' Political Participations on Urban Problems in the Context of Migration and Urban Problems, Faculty of Letters Journal of Social Sciences, 49(2): 208-218

Giriş

Göç, insanlık tarihinin başlangıcından bu yana insanoğlunun deneyimlediği bir eylemdir. Göç eylemleri neticesinde yaşanan yer değişimi farklı ögeleri de beraberinde getirmiş, neticede farklı kültürlerden birey ya da topluluklar birbirleri ile kültürel etkileşime girmişlerdir. Yazının bulunması, tekerleğin icadı, salgın hastalıkları tedavide kullanılanlar, ekonomi alanındaki ilerlemeler gibi insanlığın yaşadığı değişim ve gelişimlerin göçler sayesinde taşındığı ifade edilebilir (Yılmaz,2014).

“Sınırların ötesinde bir yere, yeni yerleşim alanlarına ve yeni toplumlara doğru kalıcı” biçimde gerçekleşen yer değiştirme faaliyetleri ‘Göç’ olarak isimlendirilir (Lee,1966; Marshall, 1999).

Göç en basit tanımı ile insan hareketliliği ve beraberinde ortaya çıkan nüfus hareketliliğidir. Göç insanlığın var oluşundan itibaren süregelen, gelecekte var olması beklenen, insanların yer değiştirerek gerçekleştirdikleri hareketliliğidir.

Uluslararası Göç Örgütü (IOM), göç kavramını “bir veya daha fazla kişinin oluşturduğu grupların uluslararası sınırları geçerek ya da ülke sınırları içinde yer değiştirmeleri” olarak tanımlamaktadır (IOM, 2014).

Göç, çok boyutlu bir süreçtir (Acungil,2021). Öncelikle insan algısındaki değişim meydana gelmekte, mekânsal anlamda yer değişimi bu algının devamını getirmekte ve son olarak göç edenlerin hedef yere uyumu ile bu çok boyutlu süreç tamamlanmaktadır. Göç, bireylerin yaşadıkları toplumdan ayrılarak, ayrılmış oldukları düzenden vazgeçerek yeni yaşam alanlarına yönelmesi ve bu yerlerde yeni yaşam kurabilme istekleridir.

Yapılan araştırmalara göre, dünyada her gün 5 bin kişi yaşadığı yeri terk edip, başka bölgelere göç etmektedir (Karasu, 2020).

Göçlerin toplumsal değişim üzerinde büyük rolü vardır. Göç etkisi ile kültürler, yaşam biçimleri ve toplumlar değişmektedir. Zira göçün akabindeki süreç uyumu, uyum da karşılıklı etkileşimi gerektirir. Bu karşılıklı etkileşim sonucunda da birtakım değişiklikler meydana gelir.

Göç, disiplinlerarası bir olgudur ve aynı anda birden fazla alan üzerinde etkiye sahiptir. Modern toplumların en belirgin özelliklerinden biri, anayasal temele sahip siyasal katılım davranışının yoğun olarak sergilenmesi durumudur. Siyasal katılım sayesinde bireyler özgür kararlar verip ülke yönetimde söz sahibi olurlar. Demokrasinin olduğu bir siyasette, siyasal katılım davranışı mevcut düzeni bozmadan, kişilerin kendi istekleri doğrultusunda toplum kaderinin tayin edilmesine olanak verir (Ateş, 2015). Göç eden bireylerin siyasal katılım davranışları da bu bağlamda çok önemlidir, zira bu insanlar topluma entegrasyon süreçlerinde, sahip oldukları birtakım kaygılar sebebiyle bu davranışı çoğunlukla gerçekleştirememektedirler.

Türkiye’de içgöçlerin yoğun olduğu dönemlerde, devlet göç edenlerin barınma ve iş bulma sorunları çözebilme noktasında yeterli ve etkili politikalar geliştirememiş ve bunun sonrasında da göç eden insanlar

sorunlarını kendi kendilerine çözebilme yoluna gitmişlerdir. Kente kendileri gelmeden önce gelip yerleşmiş olan akraba ve hemşerilerinin sahip olduğu esnek ilişkiler yoluyla temel birtakım hakları ile alâkalı problemleri çözme çabası içine girmiş oldukları ifade edilmektedir.

Göç Kavramı, Göç Kuramları ve Göç Türleri

Göç Kavramı

Göç kavramına geniş anlamda bakıldığında, sosyo-kültürel, politik, ekonomik ya da bireysel tecrübelerden etkilenen, uzun ya da kısa süren, sürekli yerleşme veya geri dönme niyeti ile gerçekleştirilen, içinde bulunulan mekandan başka bir mekâna doğru yapılan yer değiştirme eylemi olarak da ifade edilmektedir. Göç olgusu, sosyal hayat ve sosyal bilimlerin tüm yönlerine etki edebilen nüfus hareketleridir (Arslan, 2021). Göç olgusunun insanların hayatını şekillendirmekteki payı oldukça büyüktür. İnsanlar ekonomik, siyasal, toplumsal ya da iklimsel sebeplerden dolayı yer değiştirmek zorunda kalmışlardır. Bu sebepler doğrultusunda, göç hukuk, siyaset, ekonomi, kamu yönetimi, sivil toplum, sosyoloji, psikoloji ve yerel yönetimler gibi sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinde ele alınması gereken konular arasında yer almaktadır (Arslan, 2021).

Göç, insan algısındaki değişimle başlar, mekân olarak yer değiştirmeleri meydana gelir ve son olarak gidilen yere uyum ile tamamlanır. Tüm bu saydıklarımız göçün uzun soluklu ve birtakım boyutları olan bir kavram olduğunu gösterir. Göçleri meydana getiren temel sebepler, devletlerin neredeyse hepsinde birbirine benzer özelliklere sahiptir (Koçak ve Terzi,2021).

Göç ile ilgisi bulunan temel statü ya da kavramların Türkiye’de yabancılar için çıkarılmış temel kanun özelliği taşıyan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda da tanımları yapılmıştır. (YUKK, 2013)

Göç Kuramları

Ravenstein’in Göç Kanunları

Ravenstein’in çalışması kendisinden sonra ortaya çıkacak kuramlara öncülük etmesi bakımından değerlidir (Çağlayan, 2006). Temel amaç, göç kavramının sahip olduğu genel geçer kurallarını tanımlayabilmek olup, 1871 ve 1881 tarihli İngiltere nüfus sayımı istatistiksel verilerine göre Ravenstein yedi göç kanunu belirlemiştir. Bu çalışma göçle ilgili yapılan ilk çalışma olarak nitelendirilmektedir (Yalçın, 2004). Ravenstein’in göç ile alakalı ortaya koyduğu kanunlar şu şekildedir:

Göç ve mesafe: Göçmenlerin çoğunlukla kendilerine uzun mesafede olmayan yerlere yani yakın bölgelere göç ederler.

Göç ve basamakları: Endüstri ve buna bağlı olarak da ticaret anlamında meydana gelen gelişmeler ile kentlerde oluşan ekonomik büyüme, kentler etrafındaki insanları cezbetmekte ve göç almaktadır. Sonrasında kırsal nüfusta azalma meydana gelir, nüfusun seyredildiği bu alanları da

uzaktan gelen göçmenler doldurmaktadır. Uzak bölgelerden gelen göçmenlerin yaşadıkları yerlerde yarattığı boşluk da o bölgelere yakın olan yerlerden göç edenlerle doldurulacaktır. Yani kademeli şekilde seyren yerleşim yerlerin oraya yakın olan bölgelerden gelenlerce doldurulmasıyla oluşan nüfus hareketleridir.

Yayılma ve Emme süreci: Yayılma ve emme süreçlerinde ortak bir gaye yer almaktadır. Ravenstein göçün tek bir amaç olmadığını, yani birçok şeyi etkilediğini, bireylerin göç ettikleri bölgelerdeki ekonomik ve ticari birtakım getirilerden pay almak istediklerini belirtmektedir.

Göç zincirleri: Göç zaman içerisinde zincirleme biçiminde gelişmekte ve her göç dalgasının başka bir göç hareketini tetiklediğini, buna bağlı olarak da farklı göç dalgalarını da beraberinde getirmektedir.

Doğrudan göç: Ravenstein'a göre bireyler uzun mesafedeki sanayi ve ticaret merkezlerine, büyük ve gelişmiş kentlere göç etmeyi tercih etmektedir.

Kır kent yerleşimcileri farkı: Kırsalda yerleşik olarak yaşayan bireyler, kentlerde uzun bir süredir ikâmet eden bireylerle kıyaslandığında, çok daha fazla göç etmek istemektedirler.

Kadın erkek farkı: Ravenstein'a göre göç etme hareketlerinde cinsiyetler farklı eğilimlere sahiptirler, kadınlara bakıldığında onlar kısa mesafeler gerektiren göçleri tercih etmektedirler. Erkekler ise sınır ötesi göçler ve de uzun mesafeler gerektiren göç eylemlerine katılım sağlayan ve göç etme eğiliminin daha yüksek olduğu bireylerdir. (Yalçın, 2004).

İtme ve Çekme Kuramı

Bu kuramın içerik ve formülü Everett Lee tarafından 1966 yılında ortaya konmuştur. Zaman içerisinde Everett Lee'nin ortaya koymuş olduğu formülasyonu korunup, bu kurama katkılar yapıp geliştirilmiştir. İtme ve çekme kuramı bağlamında, bireylerin ikâmet ettikleri bölgeler ve göç eylemini gerçekleştirmek istedikleri bölgelerde insanların göç etmelerine sebep olan birtakım itici ve arzu ettikleri pek çok olgunun içinde yer aldığı çekici faktörler bulunmaktadır. Göç olgusu için fayda ve zararları belirleyen cinsiyet, yaş, ırk ya da eğitim gibi faktörlerin nasıl değerlendirildiği ve yine aynı avantaj ya da dezavantajların hangi sosyal konular çerçevesinde ortaya çıktığı da önemlidir.

Petersen'in Beş Göç Tipi

Petersen ortaya koymuş olduğu kuramında itme ve çekme faktörlerinin temelinde yatan sebeplerin ne olduğunu açıklamaya çalışır. Tüm insanların aynı ve göçün de olağan bir olgu olduğu düşüncesine itiraz ederek "eğer tüm insanlar aynıysa niçin bazıları göç ederken diğerleri göç etmiyor" (Petersen, 1958) sorusundan yola çıkarak çalışmasına başlamıştır. Ekonomik durumun göç için daima önemli bir faktör olduğunu kabul edip, göçü nasıl etkilediğini ve sınıflandırma yapabilmek için de ekonominin incelenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda sınıfsal ve bireysel farkları göz önüne alarak beş göç tipi ortaya koymuştur.

İlkel (primitive) göçler: Doğal sebeplerle meydana gelen göç eylemleridir.

Zoraki (forced) ve yönlendirilen (impelled) göçler: Petersen, sosyal anlamda bir baskı karşısında toplumlar ya da bireyler göç etme konusunda karar verebiliyor olmayı yönlendirilen göç, ancak göçmenler göç kararı veremiyorlarsa da zoraki göç olarak tanımlar.

Serbest (free) göç: Serbest göçlerde zorlayıcı ve itici herhangi bir güç olmamakla birlikte, bireylerin kararlı bir biçimde kendi kararlarını verip bu yönde hareket etmektedirler.

Kitlesel (mass) göç: Bu göç tipi, dünya çapındaki teknolojik birtakım gelişmelere göre göçlerin gerçekleştiğini ifade etmektedir. Ulaşım imkânlarının gelişmesi ile bireyler ya da toplumlar kolektif olarak göç etmekte, diğer bireylere öncü olup ve beraberinde de kitlesel göçler meydana gelmektedir.

Kesişen Fırsatlar Kuramı

Stouffer 1940 yılında kesişen fırsatlar kuramından (intervening opportunities) söz etmiştir. Bu kuramdaki önemli kavramlar göç edilmek istenen yerdeki imkânlar ve bunların oranıdır. Stouffer'a göre, iki ayrı merkezde bulunan çekim etkileri, göç edilmek istenen yer ve çekim noktası arasında yer alan mesafe göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir (Stouffer, 1940). Buna göre, göç etmek isteyen insanların sayısı bu mesafede bulunan iş imkanlarının fazlalığına bağlı olarak gelişir ya da değişir. Başka bir deyişle, göç edilmek istenen yerdeki iş olanaklarının fazlalığı ve mesafenin kısalığı, bu çekim noktasına göç edenlerin sayısını artıracak olan etmenlerdir (Jansen, 1970).

Merkez Çevre (Dünya Sistemi) Kuramı

Bağımlılık kuramı olarak da isimlendirilen bu kuramı Immanuel Wallerstein, Andre Gunder Frank, Samir Amin, Castles'ın da içlerinde bulunduğu farklı düşünürler geliştirmiştir. Kuram çerçevesinde "dünya" çevre ve merkez olarak ikiye ayrılmış olup, birbirlerine ekonomik olarak bağımlıdır. Merkez-çevre kuramına göre, merkez ülkeler kapitalist anlamda gelişmek için çevre ülkelere sürekli olarak ihtiyaç duymaktadırlar. Meydana gelen bu ihtiyaç da bağımlılık kavramı ya da zincirini oluşturmaktadır. Çevre ülkelerden alınan hammaddeler ucuz işgücü ile işlenir, bu sayede maliyet düşer, düşük maliyete sahip ürünler ülke pazarlarına ihraç edilir ya da ülke içinde tüketilir, sonuçta da kapitalist bir geri dönüşüm sağlanır. Merkez çevre kuramına göre, meydana gelen göç eylemleri üçüncül dünya ülkelerinin birincil dünya ülkelerine bağlı olmalarının nedenidir (Castles ve Miller, 2008).

İlişkiler Ağı (Network) Kuramı

Bu kurama göre, hedef ülkeden kaynak ülkeye hareket eden göçmenlerin sosyal ilişkileri ve bu ilişkilerin başka göçlere etki etmektedir. Göçmenlerin kurdukları bu sosyal ağlar güçlü ya da zayıf olabilmektedir. Kurulan ilişkiler ağı neticesinde göçün sahip olduğu sosyal ve ekonomik maliyeti düşüş göstermektedir. İlişkiler ağı kuramı, göçmenlerden hareketle göç olgusunu anlamaya çalışması sebebiyle diğer kuram ve modellerden farklı olmakla birlikte çağımızda meydana gelen göçleri anlama konusunda açıklayıcı nitelikte ve bireysel analize olanak sağlayan bir kuram olarak karşımıza çıkmaktadır.

İkili İşgücü Piyasası Kuramı

Bu kuram, göçlerin modern ve sanayileşmiş toplumların ihtiyaçlarının birer sonucu olarak ortaya çıktığını ifade etmektedir. Göç temel olarak gidilmek istenen ülkenin sahip olduğu çekici faktörlere dayanmakta, aynı zamanda bu ülkeler ekonomik istikrar amacıyla da sürekli işgücüne gereksinim duymaktadır.

İşgücü Göçünün Yeni Ekonomi Kuramı

1990'lı yıllarda Oded Start tarafından, neo-klasik geleneğe göre geliştirilen bu kuram göç hareketi sürecinde göçmen ailelerinin sahip oldukları rolü incelemektedir. Bu bağlamda göç, bireylerin kendi başlarına değil aynı zamanda ailelerin de etkisi ile vermiş oldukları kararlardır. Göç olgusunu kaynak ve hedef ülke arasındaki ücret farkı, gelir farklılıkları, göreceli yoksulluk gibi birçok faktör etkilemektedir.

Göç Türleri

Göç türleri meydana geliş sebeplerine göre incelendiğinde “gönüllü göç” ve “zorunlu göç” olarak ikiye ayrılmaktadır. İnsanların yaşadıkları yerleri birtakım çekici faktörler nedeniyle, kendi iradeleri ile terk etmeleri “gönüllü göç”, yine bulundukları yerleri insanların kendi iradeleri dışında, mecbur kalarak terk etmeleri de “zorunlu göç” olarak tanımlanır. Gönüllü göçlerde çekici faktörler, zorunlu göçlerde ise birtakım itici faktörler etkili olmaktadır.

Süresine göre değerlendirildiğinde ise göçler “mevsimlik (geçici) göç” ve “sürekli göç” olarak ikiye ayrılmaktadır. “Mevsimlik göç”, bireylerin tarım, hayvancılık ya da turizm gibi çeşitli faaliyetler sebebiyle yer değiştirmeleridir. “Sürekli göç” kavramı ise, bireylerin siyasi, sosyal, ekonomik ya da doğal sebeplerle bulundukları yerleri sürekli olarak terk etmeleridir. Sürekli göçler, kimi zaman gönüllü kimi zaman zorunlu olarak gerçekleşmektedir.

Mesafesine göre göç sınıflandırması da “iç göç” ve “dış göç” şeklindedir. “İç göç”, ülke sınırları içerisinde, kentten kıra, kırdan kente, kırdan kıra ve kentten kente doğru gerçekleşen göçlerdir. “Dış Göç”, diğeri bir ismiyle “uluslararası göç” de bulunan ülke sınırları ötesine doğru gerçekleşen göçler olarak ifade edilmektedir.

Kentleşme ve Kentlileşme

Kentleşme

Kent, genel itibarıyla “insanların bir arada yaşadığı, belli bir nüfusu barındıran, ekonomik sektörün güçlü olduğu, birey ya da bireylerin yönettiği yerleşim yeri” olarak ifade edilebilmektedir (Sezik,2020).

Kentleşme, tarımsal etkinliklerin yer almadığı, bilhassa oradaki endüstrinin gelişimi neticesinde yoğun nüfus oranlarının oluşumu ve kentsel mekânların gelişmesi olayı ve sürecidir. Kentleşme, kırsal kesimlerin kente dönüşmesi ya da kentlerin büyümesi şeklinde meydana gelen demografik bir hareket olarak karşımıza çıkmaktadır (Sencer,1979).

Kentleşme olgusu, itici ve çekici etmenler kapsamında gerçekleşmektedir. İtici etmenler; kırsal nüfusu göç etmeye iten sebeplerdir. Çekici etmenler ise kırsal

nüfustaki fazlalığı kentlere göç etmeye yönelten tüm sebepler olarak nitelendirilebilir.

Türkiye’deki kentsel bölgelerde yani kentlerde var olan imkan yetersizliği sorunlu kentleşme kavramını ortaya çıkarmaktadır. Bu sorunlu kentleşme de temel toplumsal sorunlardan biri haline gelmiştir. Ülkemizdeki sanayileşme ve kentleşme arasında uyum olmaması, sorunlu gerçekleşen kentleşme kavramını meydana getirmektedir. Kentlerde göçlerle birlikte artan nüfusun büyük çoğunluğu hizmet sektöründe çalışmakta, ve neticede kentlerin genelinde iş bulamama gibi sorunlar meydana gelmektedir.

Bugün, ülkemizde ve tüm dünya çapında, kent ve çevre sorunlarının temelinde, hızlı ve çarpık sanayileşme, bitmek bilmeyen bir kâr olgusu yatmaktadır.

Bu bağlamda, insan nüfusunun büyük çoğunluğunun yaşadığı kentler, tüketim toplumunun sürekli kâra dayanan “gelişmelerin” talan ve yağmanın sonucunda insana yabancılaşan mekânlar olmuştur (Sezik,2020).

Kentlileşme

Kentlileşme, modern toplumların gelişiminde kritik bir rol oynayan, çok boyutlu bir toplumsal dönüşüm sürecidir. Bu süreç yalnızca nüfusun kentlerde yoğunlaşması ile sınırlı olmayıp, bireylerin değer yargılarından yaşam pratiklerine kadar birçok alanda dönüşümü kapsamaktadır (Keleş, 2022). Türkiye gibi hızlı göç alan ülkelerde kentlileşme, hem fiziksel mekânın dönüşümü hem de toplumsal yapının yeniden biçimlenmesi açısından önemli bir araştırma konusudur. Kentlileşme, kentlere göç ederek gelen insanların yahut kentte yaşayanların değişim süreci sonucu ulaştığı konumdur (Başaran,2008). Göç ederek gelenlerin toplumsallaşma sürecidir. “Kentleşme” terimi, daha çok nüfusun kırsaldan kente hareketini ve kentsel alanların genişlemesini ifade ederken; “kentlileşme”, bu fiziksel değişimlerin bireylerin yaşam tarzı, düşünce biçimi ve sosyal ilişkileri üzerindeki etkilerine odaklanır (Şengül, 2001). Kentlileşme, bireylerin geleneksel kırsal yaşam tarzından uzaklaşıp kentsel değerlere uyum sağlama sürecidir (Erder, 1997).

Kentlileşme, kentleşme sonucunda meydana gelen değişimlerdir. Kentlileşme kavramı, her şeyin ötesinde değişimlerin meydana geldiği süreci ifade etmektedir (Görmez, 1997). Bu değişimler insan davranışlarında, yaşam biçimlerinde, değer yargılarında meydana gelmektedir. Kentlileşebilmek için, ülkemizde, kırdan kente göç edenlerin yaşadıkları bu kentin değerlerini benimsemeye yönelik büyük bir çaba sarf etmeleri gerekmektedir. Kentlileşme süreci kolay olmamaktadır. Nitekim, böyle bir çaba, birinci kuşak açısından pek de mümkün olmamaktadır. Geldikleri yer ile bağlarını canlı tutmakta, emekli olduklarında doğdukları topraklara geri döneceklerini düşünmektedirler. Bunun sonucunda da yarı köylü-yarı kentli bireyler olmaktadır. Kırdan kente göç eden insanlarda, kente uyum sağlanmadığı yani kentlileşemedikleri durumlarda, kendilerini ötekileştirilmiş hissedebilir, hukuka aykırı davranışlar ve suç eğilimli eylemler görülmektedir. Anonim bir kültürün oluşması sonucunda toplumsal denetim mekanizmaları

yetersiz kalmakta ve bu kentlileşememe durumu, toplumda birtakım gerginliklere sebebiyet vermektedir. (Keleş, 2011)

Kentlileşme sürecinde, kentli olma kültürünün bireyler tarafından geliştirilmesi ve o bölgede yani kentte ikâmet edenlerin hep bir araya gelerek her birinin sahip olduğu sorumluluk bilincinin oluşup geliştirilebilmesi için yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri ve o kentte yaşayan tüm bireylerin ortaklaşa davranması gerekmektedir (Sezik,2020).

Kent için verilecek kararlara, o kentte yaşayan herkesin katılımı sağlanmalıdır. Bunu sağlayacak olan da siyasal katılımdır.

Göç sonucunda, bireyler kendi hayatlarında birçok sorunla karşılaşmakta ve kentlerde de sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bunlardan en önemlileri kentleşme ve kentlileşme sorunlarıdır. Alt yapı sorunları, yeşil alanların azalması gibi durumlar kentleşme sorunlarının birkaçıdır.

Kentlileşme sürecinde de insanlar sadece ekonomik ya da sosyal alanlarda değişim yaşamayacak, siyasal anlamda da bir değişim ile karşılaşacaklardır. Çünkü sosyal çevre, siyasal davranışlar üzerinde etkiler yaratmaktadır.

Siyasal Katılım

Modern toplumların en belirgin özellikleri, o toplumun gelişmesi, bağımsızlığı, yeniliklere açıklığı, eğitimin gelişmişliği, kentleşme durumlarına ek olarak, halkın siyasal hayata etkin olarak katılıyor olmasıdır. Bu demokrasilerin temelinde yurttaşlık ve yurttaşlık bilinci vardır. Siyasal tercihler sosyo-ekonomik özelliklere göre şekillenir ve bu bağlamda değişen fikir ve eylemlerin bir sonucu, özetlenmiş hali siyasal davranış olarak ifade edilebilir(Sencer, 1974).

Modern demokrasilerin en önemli kriterlerinden biri, kişilerin özgürce katılım sağladıkları bir ortamın varlığıdır. Bu bağlamda birey, özgürce karar verir, verdiği kararlar sayesinde de bir nevi ülke yönetiminde söz sahibi olur. Yurttaşların siyasete katılımları ve aktiflikleri de demokrasinin performansını belirler. Çağdaş demokrasilerde, siyasal katılım anayasal bir temele sahiptir. Siyasal katılım, kişilerin parçası oldukları siyasî düzen içerisindeki politikacıların verdiği ve vereceği kararları üzerinde etkide bulunmak doğrultusunda gerçekleştirdikleri eylemler bütünüdür. Siyasal yönelimler zor kullanmayla olabileceği gibi, arkadaşlık ya da akrabalık gibi bağlar sebebiyle de şekillenebilir. (Özbudun, 1975)

Siyasal katılım bir süreçtir. Siyasal katılımın boyutları vardır. Amerikan siyaset bilimci Robert Alan Dahl, siyasal katılımın bu boyutlarını “merak, ilgi, bilgi, eylem” olarak sıralamaktadır. (Dahl, 1963’den Aktaran: Baykal, 1970). Yapılan bu sıralamaya göre yurttaşlar, farklı boyutlarda siyasal faaliyetlerde bulunabilirler.

Siyasal katılım faaliyetlerinin en önemlileri, seçme ve seçilme hakkıdır. Bireyler, yalnızca seçim faaliyetlerinde rol almak değil siyasal grup faaliyetlerine katılmak gibi farklı yollarla siyasete katılmış olurlar.

Modern toplumlardaki bireyler siyasal katılıma modernleşmemiş toplumlara oranla daha çok rağbet gösterirler. Siyasal katılımın yurttaşlık temelinde olduğunu

söylemiştik. Bu bağlamda yurttaşlar siyasal katılım eylemlerinde bulunarak, özellikle de seçimlere katılarak bir nevi yurttaşlık görevlerini yerine getirmiş olurlar. Siyasal katılım, var olduğu toplumun bir parçası olan bireylerin mevcut siyasal sistem karşısındaki mevcut durumları ve onların tutumlarını belirler. Vatandaşlar bu katılım yoluyla görüşlerini ve çıkarlarını ifade edebilir, kararların alınması ve uygulanması sürecine katkı sunarlar. Demokratik toplumlarda şayet kolektif bir şiddet ya da baskı varsa, demokratik rejim olması gerektiği gibi işlenmemektedir (Powell, 1990).

Siyasal katılım davranışına yön veren olgulardan biri de çıkarlardır. Özellikle kırsal bölgelerde ya da kentlerde gözlenen parti seçim çalışmalarında da rastlanan, katılım karşılığında elde edilecek olan çıkarların da siyasal katılım davranışlarını etkilediği ifade edilmektedir (Kalaycıoğlu, 1984).

Siyasal katılım, yurttaşların devlet veya yerel yönetimlerle olan etkileşimidir. Gerçekleştirilen katılım davranışı ile yurttaşlar, demokrasiye katkıda bulunurlar ve kendilerini özgürce ifade edebilirler. Siyasal katılım sadece seçimlerde oy kullanmak değildir. Yurttaşlar, dilekçe, grev yapma, yürüyüş ve gösteri düzenleme gibi faaliyetler ile de siyasal katılım davranışını gerçekleştirmiş olup, siyasi kararları etkileyebilirler. Yurttaşların siyasete katılımları ve aktiflikleri demokrasinin performansını belirler. Her yurttaş siyasete aynı ilgiyi göstermez. Kimileri siyaset ile çok ilgili iken, kimileri siyasal ve toplumsal olaylara karşı ilgisizlerdir.

Siyasal Katılımı Etkileyen Siyasal Kaynaklar

Cinsiyet

Cinsiyet rolleri siyasal katılımı etkilemektedir. Kadınların sosyo-ekonomik şartları erkeklere nazaran daha olumsuzdur. Bu nedenle de siyasal katılım davranışında olması gereken seviyede var olamadıkları sağladıkları düşünülmektedir.. Düşük olan bu sosyo-ekonomik statüleri sebebiyle de siyasal katılım üzerinde büyük etki gösteren kitle iletişim araçlarına ulaşımaları da yeterli düzeyde değildir. Siyasete olan ilgilerinin ve bu alanda sahip oldukları bilgilerin azlığı, bu yönde birtakım etkinliklerde bulunmamaları ve örgütsel üyeliklerinin olmaması ya da az olması nedeniyle, erkeklere oranla daha az bir siyasal katılım davranışı gerçekleştirmektedirler.

Toplum, kadınlardan “aile” ve “ev” kavramları üzerinden birtakım roller yüklemiştir. Siyasal katılım kapsamındaki örgüt üyeliği, parti üyeliği gibi aile dışında rol alacağı aktif eylemler gerçekleştirecekleri bir yaşam tarzı da erkeklere oranla daha azdır. Bu sebeple kadınların birçoğu seçimlere katılma dışında herhangi bir siyasal katılım etkinliğinde bulunmazlar. Kadınların ekonomik bağımsızlıkları da onların siyasal katılımını etkileyen faktörlerden biridir. Ekonomik bağımsızlığı olmayan kadınlar siyasete daha az ilgi ve merak duyarlar, bu sebeple de katılım davranış oranları azdır.

Siyasetin erkeklerin görevi olduğu düşüncesi toplumun genelinde hakim olan bir anlayıştır. Yine kadınların kamu

kurum ve kuruluşlarında görev yapabileceği fakat toplumu ilgilendiren konularda birtakım kararlar alıp siyasette yer alamayacağı da hakim olan düşüncelerden bir tanesidir. Toplumumuzdaki kadın nüfusunun da bu düşünceleri benimsediği bilinmektedir. Bahsi geçen bu durumun kabul edilmesi de yine siyasette kadının var oluşu ve kadının siyasetteki rolü, katılımı üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır (Baykal, 1970).

Yaş

Siyasete katılımı orta yaşa doğru yoğunluk artmaktadır, orta yaş geçildikten sonra da düşüş gözlenmektedir. Dursun'a göre gençler, zaman ve enerji olarak belli siyasal eylemlere elverişlidir, aile ve geçim yükleri yoktur, disiplin ve kontrollü bir mesleğe sahip olmadıkları için gösteri yürüyüşü, grev, seçim kampanyalarında yer alma gibi faaliyetlerde görev alabilirler. Ancak orta yaş ve yetişkinler için durum bunun tam zıttıdır. Bu yüzden siyasal katılımları da sınırlıdır, diğer bir anlamda yalnızca oy verme davranışları ile katılım davranışında bulunurlar.

Kentleşme

Sanayileşme ile birlikte kır kökenli bireyler kentlerde yaşamaya başlamıştır. Ancak kentte yaşamakla kentleşmiş sayılmazlar. Bireyler sosyal, siyasal ve ekonomi gibi alanlarda kente özgü davranışları benimsediklerinde kentli ya da kentleşmiş sayılacaklardır. Kentlerde, eğitim ya da kitle iletişim araçlarına daha kolay ulaşabilme gibi faktörler, burada yaşayanları kırdan kentlilere oranla daha bilinçli kılmaktadır.

Buna karşılık, şehir hayatının topluluğu zayıflatıcı etkisi de vardır ve bu yüzden siyasal katılımı azalttığı da görülebilmektedir. Şehir hayatının karmaşıklığı, ekonomik kaygılar, yoğunluk gibi etmenler bireyleri siyasal sistemden uzaklaştırabilirler.

Bahsi geçen bu iki düşüncenin de haklı yönleri olabilir. Türkiye'nin de içinde bulunduğu bazı ülkelerde, kırsal kesimde siyasal katılım oranı kentlere oranla daha yüksektir. Siyasal katılım kentlerde bağımsız, kırsalda ise aile ilişkileri, ağa, aşiret reisi, vb... toplumsal baskıların etkisi ile de bağımlı olarak gerçekleşmektedir. Bu saydıklarımız seçimlere katılma davranışları için geçerlidir. Ancak siyasal katılım sadece seçimlerden ibaret olmadığı ve içerisinde grev, boykot gibi diğer birçok faaliyet içerdiği için, kentlerdeki siyasal katılım, kırsal bölgelere göre daha gelişmiştir. Zira kırsal bölgelerde toplumsal baskı ve her şey üzerinde kontrol kurma isteği kentlere göre çok daha fazla düzeydedir bu durum da, seçimlere olan ilgi, istek ve onların siyasal katılımları üzerinde olumlu anlamda etki etmektedir. (Baykal,1970).

Siyasal katılımı etkileyen değişkenlerden biri de kentleşmedir. Örgütlü demokrasi, kentsel yaşamın içindedir.

Kentte yaşıyor olmak siyasal katılım üzerinde hem insanlara mani olan hem de önları bu yönde teşvik eden etkilerde bulunurken, öte yandan da olması gerekenin dışında yapılan siyasal katılıma destek olan şartları ortaya çıkarabilmektedir (Kışlalı, 1994).

Eğitim

Eğitim, kişilerin farkındalıklarını artırıp onlara gözlemledikleri her şeyi değerlendirebilme olanağı verir. Bireylerin algılarını açarak, eleştirel düşünebilmeleri, çözüm üretebilmeleri ve bilinçlenmelerini de sağlayarak siyasal katılımlarını artırır. Zira bireylerin bilgi birikimi fazlaştıkça, o kadar geniş kapsamlı düşünebilir ve karar verebilirler.

Eğitilmiş olmaları sebebiyle bireyler her şey hakkında olduğu gibi siyasal anlamda da bilgi sahibidirler, bu konular hakkında konuşabilir, içinde bulundukları tartışma ortamlarında da fikir beyanında bulunabilirler. Eğitim ve okul, bilgi anlamında siyasal davranışlara yön vermektedir (Eydiker, 2019).

İyi eğitim almış bir vatandaş, kendini rahat ifade edip ve şahş olduğu birikimi ve de kapasitesine güvenerek konuşabilen, kendisine güvenen insandır. Dışardan gelen her türlü etki yahut baskıdan çoğunlukla bağımsızdır. Bu özelliğe sahip olmak da, siyasal davranabilme ve siyasal katılım için ilk ve en temel şarttır (Gross, Democratie im europaeischen..., 1998).

Meslek

Bazı meslekler siyasal katılım davranışı oranını artırırken, bazı meslekler azaltmakta, sınırlandırmaktadır. Meslekler bireylerin sosyal statülerini gösteren ölçütlerdir. Toplumsal statü yükseldikçe, kamusal politikalara olan ilgi de doğru orantılı olarak artmaktadır. Örneğin hükümet ve bürokrasi ile olan ilişkiler, meslek statüsü yüksek olanlarca daha fazla kullanılmaktadır.

Kalaycıoğlu'na göre, eğitim ve meslek değişkenlerinin bileşimini tanımlayan "sosyo-ekonomik statü" kavramıyla da katılım ilişkisi daha kolay açıklanır. Bu tespate bağlı olarak, bireylerin sosyo-ekonomik statüleri yükseldikçe, siyasal katılım oranları da artmaktadır.

Bireylerin sosyo-ekonomik düzeyleri arttıkça, sahip oldukları statüyü muhafaza edip sürdürebilmek için siyasete daha çok ilgi gösterip, ülkelerindeki siyasal olaylar üzerinde etki yaratıp istedikleri yönde ilerlemesini sağlamak istemektedirler (Kalaycıoğlu, 1983) .

Kitle İletişim Araçlarını İzleme

Bilgi, günümüz dünyasındaki en büyük güçlerden biridir. İnsanlar ne kadar çok bilgi sahibi olur, gündemi ne kadar çok takip ederlerse, o kadar güçlüdür. Yani bilgi ve güç birbirleri ile doğru orantılı iki kavramdır.

Kitle iletişim araçları bireyler tarafından yoğun kullanılmaktadır. Toplumlardaki şeffaflığın, ülke yönetimlerinin ve ülke siyasetinin herkes tarafından anlaşılması ve yine ülkedeki ya da dünyadaki değişim ve gelişmenin araçlarından biri kitle iletişim araçlarıdır.

Siyasal sistem, yurttaşları sadece izleyici, alıcı olarak düşünmektedir. Gittikçe daha kompleks bir hal alan toplumda, bireylerin güven ve şeffaflık konusundaki beklentileri, katılım davranışı olmaksızın yerine getirilemez (Dienel, 1997). Bireylerin bahsi geçen beklentilerini karşılayabilmek için güçlü bir etkileşim şarttır.

Etkileşimde bulunma talebi, iletişim imkânları ile birlikte yükselmektedir. Yeni gelişmeler, yeni beklentileri beraberinde getirir. Kitle iletişim araçlarından faydalanan bireyler, çevresinde olup bitenler hakkında bilgi sahibi olur ve edindiği bilgiler sayesinde yaşadığı çevreye karşı algıları da değişir. Kitle iletişim araçları, insanların sosyalleşmelerine de katkı sağlamaktadır.

Kitle iletişim araçlarını kullanan ve faydalanmasını bilen bireyler siyasal katılım oranları daha yükselmekte, ilgileri artmakta ve hatta siyasi konular hakkında da tartışabilmektedirler. Bu araçlar yalnızca yaşanan ülke değil tüm dünya ülkelerinin siyasal sistemleri hakkında da bireylerin bilgi sahibi olmalarına imkân vermektedir.

Kitle iletişim araçları, propaganda amacı ile de kullanılabilir. Özellikle televizyonlar, seçim döneminde uygulanan politik kampanyalar ile seçmenlerin kararlarına yön verebilmektedirler. Birçok ülkede yapılan çalışmalarda televizyonu olan ve olmayan seçmenlerin siyasal katılım davranışlarının birbirinden ayrı olduğu, televizyon seyredenlerin siyasetle daha çok ilgili gösterdikleri ve siyasetin içinde yer almak istedikleri gözlenmiştir. (Özkök, 1985).

Kitle iletişim araçlarının, katılım davranışı üzerinde doğrudan etkisi olmayan propaganda işlevi ve de siyasal ilgi, bilgi ve örgütsel etkinliği teşvik eden dolaylı etkileri de vardır (Kalaycıoğlu, 1984). Bireylerin, bağlı ve tarafı oldukları siyasal fikirlerinin, siyasi tercihlerinin, siyasi haberlerin artışı ile birlikte değişmesi beklenirken, durum tam tersine olmuş, aynı bireylerin mevcut fikir ve tercihleri güçlenerek devam etmiştir.

Örgüt Üyeliği

Bir örgüt üyeliğinin birden fazla boyutu ve bunların da etkileri vardır: İlk boyutun ne olduğuna bakıldığında, bireyin ilgi alanı onun hangi örgüte üye olmak istediğini belirlemektedir. Bu bağlamda örgüt mensupluğu, bireyin bir hayat felsefesini, tarzını kabul etmesi anlamına gelmektedir. İkinci boyutta, birey üyesi olduğu grubun diğer mensuplarıyla kaynaşmaya çalışmaktadır. Sonuncu boyutta ise örgüt mensubu birey, örgütün kaidelerine uymaması durumunda dışlanacağını düşünmektedir. Bu sebeplerle örgütlerin aynı zamanda bir eğitim ortamı olduğu da söylenebilir. Bireyler herhangi bir örgüte üye oldukları zaman, deneyim sahibi olurlar. Örgütsel faaliyetler kapsamında siyasallaşırlar, akabinde de karar mercilerinde görev almak, siyasal katılımlarını çok yönlü bir şekilde gerçekleştirmek isterler.

Gelir Düzeyi

Gelir düzeyinin ve dağılımının, siyasal katılıma doğrudan etkisi vardır. Ekonomik olarak güçlü olan bireyler, siyasal anlamda da güçlülerdir. Yani gelir arttıkça, siyasal katılım davranışı da bununla doğru orantılı olarak artar. Ekonomik anlamda güçlü olan bireyler, eğitim seviyeleri yüksek olmasa dahi siyasal anlamda güce sahiptirler.

Yapılan bazı araştırmalara göre, siyaseti, gelir düzeyi yüksek olan vatandaşlar yönlendirmektedir. Siyasal hale gelme sürecinin amacına uygun ve doğru bir şekilde

işlenmesi, meydana bu sağlıksız durumun yok edilip, siyasal katılımın yalnızca gelir düzeyi yüksek olanlarca kontrol edilmeyip, geniş kitlelere, toplumun her kesimine ulaşmasını sağlayabilecektir.

Toplumun her kesiminden yurttaşların gerçekleştirdiği siyasal katılımı şekillenen bir siyaset anlayışı, hiç şüphesiz olması gerektir.

Göç Edenlerin Siyasal Davranışları ve Siyasal Katılım Sorunları

Kentleşme, modernleşmenin bir göstergesidir. Modernleşmenin de siyasal katılım davranışı üzerinde önemli etkileri mevcuttur.

Genellikle kırdan kente göç eden bireyler, yeni yerleşim yerlerinde, yaşamlarının ilk yıllarında oy kullanma davranışını tercih etmektedirler. Ancak, aynı yerde yaşamaya devam ettikçe, kitle iletişim araçlarının yardımıyla, siyasal anlamda bilinçlenirler. Buna bağlı olarak da siyasal anlamda daha katılımcı davranışlar sergilerler.

Kişiler, yeni yaşam yerlerine uyum sürecinde, belli başlı birtakım ihtiyaçlarını karşılamaya öncelik vermektedirler. Örneklendirecek olursak, göç eden bireyler ev sahibi olma isteklerini gerçekleştirdikten ve temel bir ihtiyaç olan “barınma” (bunu gecekondulaşma sayesinde gerçekleştirirler) sorununu çözdükten sonra, dernek, sendika katılımları yoluyla sürece aktif olarak katılmaya başlarlar.

Siyasal katılım, demokrasinin işlevi ve sürdürülebilirliği bakımından hayli önemlidir. Bir ülkenin demokratik olarak nitelendirilebilmesi için, her şeyden önce özgür bir katılım ortamı bulunmalıdır.

Siyasal katılım, yalnızca seçimlerde oy kullanmak değil aynı zamanda siyasal parti üyelikleri, seçim çalışmalarına katılma, boykot, grev gibi birçok faaliyet içerisinde bulunmakla da sağlanır. Ülkemizde mevcut yasal düzenlemeler sebebiyle, siyasal partilere üye olma konusunda bireyler birtakım sorunlar ile karşılaşmaktadırlar. Bu da hiç şüphesiz, özgür bir katılım ortamı sağlanması üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır.

“Çevre” olgusu, siyasal katılımı büyük ölçüde etkilemektedir. Bireylerin yaşadıkları çevre, onları davranışsal ya da fikişel anlamda şekillendirmektedir.

Göç eden bireyler, uzun yıllardır alışmış oldukları bölgeleri terk ederek, bambaşka bir çevre bir yaşam alanı ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Yeni yaşam alanlarında, özellikle kırdan kente göç edenler, kentsel bütünleşme anlamında güçlü yaşayabilmektedir.

Göç eden bireylerin uyum süreçleri uzun sürmekte yeni yaşam alanlarını benimseme konusunda da zaman zaman inatçı davranabilmektedirler. Bireyler yaşadıkları yerlere kendilerini ait hisseder ve bütünleşirlerse, bu yerler ile ilgili gelişim ve değişimlere seyirci kalmayıp, siyasal katılım davranışlarıyla bahsedilen gelişmelere katkı sağlarlar.

Ülkemizde, kırdan kente göç eden bireylerde, kente uyum noktasında birtakım eksiklikler mevcuttur. Bireyler,

kendi memleketlerinden olan akrabaları ya da arkadaşları ile aynı bölgelerde, semt ya da mahallelerde yaşamayı tercih etmektedirler. Bu tercihleri de onların kente uyumlarını, kentlileşmelerini zorlaştırabilmektedir.

Kente göç edilen bölgede, hemşerileri ile yaşama istekleri olmaktadır. Birlikte yaşanan bu hemşeri veya akraba kavramları, onların kentlileşmeleri konusunda bir nevi engel teşkil etmekte, göç etmeden önce yaşadıkları bölgeler ile de bağlarını koparmayarak sürekli canlı tutma davranışları da onları yine kentsel birtakım yeniliğe yabancı kılmaktadır.

Göç ve Kentleşme Tarihçesi

Türkiye’de İç Göçler ve Kentleşme

İç göç kavramı, aynı ülke sınırları içinde, kırdan kente ya da kentten kıra doğru yapılan göç olarak tanımlanır. Ülkemizde bu göç hareketi çoğunlukla kırdan kente veya kentten kente doğru olmuştur.

Cumhuriyetin ilk yıllarından II. Dünya Savaşı sonrasına kadar kentleşme yavaş bir ilerleme kaydetmiştir.

Ülkemiz için iç göçün miladı 1950’li yıllar sonrasıdır (Acungil, 2021). tarımda modernleşme bağlamında traktör sayısı artmış ve bu da yıllardır süregelen düzenin bozulmasına sebep olmuştur. Modern tarım nedeniyle güçlerine ihtiyaç kalmayan insanlar, yaşamlarına ekonomik anlamda rahat bir şekilde devam edebilmek adına, göç etmek zorunda kalmıştır. Yeni yaşam alanlarında onları yine zor bir süreç beklemektedir. Göç ederek geldikleri yeni yaşam alanları olan kentlere uyum...

1923-1950 Arası Türkiye’de İç Göçler ve Kentleşme

Bu dönemde gerçekleşen en büyük göç hareketi, yeni örgütlenen bir yapı olan ve devlet kurumlarının istihdam gereksinimi olan yeni başkent Ankara’ya (Sağlam, 2016; Kaştan, 2016) ve kamu İktisadi Teşebbüslerin kurulduğu kentlere doğru olmuştur.

Yine bu dönemin başındaki nüfus mübadeleleri de önemli ölçüde bir nüfusun yer değiştirmesine sebep olmuştur. 1935’te kentlerde nüfusun yıllık artış hızı %17, kırsalda %22 iken, 1950’de kırsal nüfus artış hızı %21,5’e gerilemiş, kent nüfusunun artış hızı da %22,5’e yükselmiştir.

1950 yılı öncesinde, ülke çapında çok güçlü bir kentleşme hareketi olmamıştır. Yer değiştirmeler, ufak çaplı olarak gerçekleşmiştir.

1950-1980 Arası Türkiye’de İç Göçler ve Kentleşme

1950 yılında yapılan genel seçimler sonucunda, İktidar partisi değişmiş, Demokrat Parti iktidar sahibi olmuştur. İktidar partisi, ekonomi ve toplumu modernleştirmek istemiş, ABD ile Ekonomik İşbirliği Antlaşması’nı imzalamıştır.

ABD ve Dünya Bankası, tarım sektöründen başlayarak, az gelişmiş ülkelerin ‘modernleştirilmelerini’ savunmuş ve bunun için Marshall yardımları ön plana çıkarılmıştır. Bu anlayışa göre modernleşme tarımdan başlayacak, sonrasında adım adım diğer alanlara da yayılacaktır.

Türkiye bir tarım ülkesiydi ve Batı’nın gıda açığına katkı sağlayacaktı. Bu kapsamda da Marshall Planı’na dahil edildi.

1950 sonrası dönemde traktörleşme sonucunda, köyün ortak kullanım alanları olan meraların da ekilmeye açılmasıyla küçük köylüler hayvancılık gibi ek gelir kaynaklarından mahrum kalmışlar ve kırsal gelir dağılımının bozulmasında başka bir etken olmuştur (Köymen, 1999). Dönemde iktidar kara yolu ağına önem vermiş, kara taşıtı imkânları gelişmiş ve bu da iç göçü kolaylaştırmıştır. Zira bireyler bu gelişen kara yolu ağı ve taşıtları ile daha kolay yer değiştirebilmişlerdir. Kırsal kesimden kentlere doğru olan kitlesel göç, ülkedeki kentleşme oranının artmasına yol açmıştır. Bu göç olayı yavaş başlamış ancak sonrasında hızla artmıştır. Göç etmeyip, aynı yerde kalanlar da ek gelir arayışına girmişlerdir.

Türkiye’de 1950 sonrası dönemde başlayan yoğun iç göç, kentlileşme sürecini hızlandırmıştır. Ancak bu süreç planlı bir kentleşme ile değil, gecekondular yerleşimleri ve informal ekonomi ile şekillenmiştir (Tekeli, 2011). 1980’lerden sonra neoliberal politikalarla birlikte kentlileşme, tüketim kültürü ve mekânsal ayrışma dinamikleri üzerinden ilerlemiştir (Öncü, 1997).

Kırsal değerlerin kent yaşamına taşınması, "yarı-kentli" kimliklerin oluşmasına neden olmuş; bu da Türkiye’de “tam anlamıyla kentlileşme”nin önünde bir engel olarak değerlendirilmiştir (Kıray, 1972). Bu süreçte eğitim, iş gücü piyasasına katılım ve toplumsal cinsiyet rolleri de kentlileşme deneyimini şekillendiren temel değişkenler arasında yer alır.

1960’lı yıllar, Türkiye’de sanayileşmenin başladığı dönemdir. Sanayileşme sebebiyle, istihdam edilebilme arzusu taşıyarak kentlere doğru göç eden insanların tümü maalesef istihdam edilememiş, bu nüfusu karşılayacak konut sağlama noktasında da sorunlar yaşanmıştır. Konut sağlanamama bağlamının sonucunda gecekondular sorunu ortaya çıkmıştır. Bunun sebebi konut arzındaki kıtlık ve kentlerdeki kira giderini karşılayamayan göçmenlerin barınma sorunlarını kendi kendilerine çözme çabalarıdır. Yine 1960’lar başında ülke dışına göç olayı meydana gelmeye başlamıştır.

1980’lerden Sonra İç Göç ve Kentleşme

1980’lerden sonra liberal politikalar hüküm sürmeye başlamıştır. Petrol fiyatları 1984’ten sonra düşüşe geçmiş, buna bağlı olarak da sanayi üretiminde, konut, ulaşım ve kentsel gibi birtakım hizmetlerde bir hareketlenme görülmeye başlamıştır. Buna karşılık tarım sektöründe uygulanan ekonomik politikaların beklenen gelişmeleri sağlayamaması kentlere göçü yeniden hızlandırmıştır (Güçlü, 2002).

1980’ler sonrasında kırdan kente göç devam etmiştir. Bununla birlikte artık kentten kente göç hareketleri baş göstermiştir. Ulaşım ve iletişim imkânları gelişmiş, bireysel yaşam önem kazanmaya başlamış olması beraberinde bireylerin toplumsal hareketliliğini de getirmiştir. Bu dönemdeki göçlerde gönüllü ve zorunlu göç kavramları ayrımı dikkat çekmeye başlamıştır. Terörün etkisi bu

yıllarda artış gösterdiği için Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaşayan yüz binlerce insan zorunlu olarak göç etmek zorunda kalmıştır. Kırsal alanların göç vermeleri neticesinde boş kalması, ekili alanlara ekim yapılamaması ve terör sonucu ekim ve ormanlık alanların yakılması da ciddi oranda maddi kayıplara neden olmuştur (Tümtaş, 2007).

Gerçekleşen göç olayları incelendiğinde nüfus, ülkenin batısında yer alan illerde yoğunluk göstermekte, doğudaki illerde ise nüfus yoğunluğunun azaldığı görülmektedir (TÜİK,2005).

Yine bu dönemde yapılan çalışmalar kentlere yapılan göçlerden ziyade, kentlerin yapısal değişim ve dönüşümleri, kentlere dair kalite sorunları gibi konulara yoğunlaşmakta olduğu gözlenmiştir (Eraydın, 2006).

1985 yılı sonrasında ülkemizde yaşanan kentleşme hareketlerinde üç önemli konuda gelişme yaşanmıştır. Bunlar; kentsel nüfus artış hızındaki düşüş, kentleşme dinamikleri, kentleşmenin coğrafi boyutudur.

Nüfus artışı 1985-2000 yılları arasında devam etmiş, 2000'li yıllardan başlamak suretiyle kentleşme hızı da gerilemeye başlamıştır. Terör sebebi ile can ve mal güvenliği kaygısı taşıyarak göç etmek isteyen insanların tamamı Batı illerine değil, ağırlıklı olarak bulundukları coğrafyada yer alan Batman, Adıyaman, Şanlıurfa gibi il merkezlerine de gitmişlerdir.

Türkiye’de Yerel Yönetim ve Yerel Siyaset

Yerel yönetim kavramı, devletin yönetim gücünün bir merkezde toplanmasını ve daha alt kesimlere ulaştırılmasını ifade etmektedir. Yerel yönetim, yerel özellikteki kamu hizmetlerinin, devlet tüzel kişiliği haricindeki kamu tüzel kişilerine, hizmetlerin uygulanması için, daha az yetkili bir otoriteye yetki aktarımıdır.

Çağdaş demokrasilerde, yerel yönetimler gittikçe önem kazanan yönetsel birimlerdir. Örneğin Avrupa Konseyi, yerel yönetimlere gelecekteki Avrupa Birliği’ni gerçekleştirme aracı olarak bakmaktadır (Çukurçayır ve diğ., 2014).

J. S. Mill de yerel yönetimleri şöyle açıklamaktadır: “Halk, yerel yönetimlerde özerktir ve yerel yönetimlerin yönetimine katıldığı için ilgi duyar. Verdiği kararın geleceğini etkileyeceği bilincindedir ve yerel alanda geçen bütün olaylarla ilgilenir. Küçük alanlarda halk, özgürlüğün nasıl kullanacağını öğrenir ve bu da, daha büyük alanlardaki özgürlüklerin kullanımı için bir temel oluşturur.”

Kentlerin geleceği, rant amacındaki mimar ya da şehircilere değil, yurttaşların kendisine ait olmalıdır.

Siyasal katılım süreçlerinden, birçok konuda faydalanılabilir. Örneğin kentsel gelişme, kentsel çevreyi koruma,...vb. Temizlik ve atıkların değerlendirilmesinde, oturma alanlarının iyileştirilmesinde katılım olanaklarından yararlanılarak çözüm modelleri üretilebilir.

Çevresiyle bütünleşebilen bir topluluk, kent planına da sahip olmasını bilecektir (Tekeli,1993).

Yerel katılım davranışlarında halkın güçlü etkileri olabilir. Seçimlere katılmak tek siyasal katılım davranışı değildir ancak etkisi en büyük olan davranıştır diyebiliriz.

Eski Amerikan başkanlarından Thomas Jefferson “Kötü adaylar, seçimde oy kullanmayan iyi yurttaşlar tarafından seçilmektedir.” sözüyle, seçime gitmemenin de bir etkilme yolu olduğunu belirtmiştir.

Kyokogu ve Ike II. Dünya Savaşı sonrasında Japonya’da bir araştırma yapmışlar ve sonucunda kırsal kesimde yaşayan şnsanların kentte yaşayanlara oranla daha aktif siyasal katılım davranışında bulunduklarını belirtmişlerdir (Kyokogu ve Ike, 1960).

Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Halkın Katılım Olanakları

İl Özel Yönetimleri

Anayasa’da da belirtildiği üzere yerel yönetimlerden biri, İl Özel Yönetimleri’dir. İl Özel Yönetimleri tüm ili kapsayan kararlar verir.

Köy Yönetimleri

Kentbilim Terimleri Sözlüğünde yer alan “köy” tanımı şu şekildedir: “Ekonomik ve toplumsal özellikler, yönetim biçimi veya nüfus yoğunluğu açısından kentlerden farklı olan, çoğunlukla tarımla uğraşmak gibi eylemlerle ondan ayrılan, mevcut konutların ya da diğer yapıların bu yaşam biçimini sergilediği yerleşim şekli” (Keleş, 2021) . Köy yönetimleri, eski toplumsal dayanışma ve katılım örneği olup, bugünkü söylemiyle ‘imece’ yöntemi yoluyla yurttaş katılımına yoğun olarak yer veren ve bu durumun yasal bir zorunluluk olarak düzenlendiği yöntemlerdir (Çukurçayır, 2006).

Belediyeler

Yerel yönetim birimleri arasında en gelişmiş ve en geniş yelpazeye sahip, ekonomik , sosyal veya kültürel açılardan da gelişmiş nitelikte olan birimler belediyelerdir. (Çukurçayır, vd. , 2014) Belediye başkanları ya da Belediye Meclis üyeleri beş yılda bir halk tarafından seçilerek göreve gelirler.

Belediyeler içerisinde Kent Konseyi” adında alt birimler bulunmaktadır. Kent Konseyleri, sürdürülebilir kalkınma, hemşehrilik hukuku, kentli hakları ve yönetişim kavramları bağlamında yapılanmış, kanunlara uygun olarak, yerel yönetimler düzeyinde kurulan birimlerdir (Ankara Kent Konseyi, 2020). Kuruldukları belediyelere eş değer, danışma ve tavsiye niteliği taşımaktadırlar. Kent Konseylerinin kuruluş ve işleyişleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın hazırladığı ‘Kent Konseyi Yönetmeliği’ ne uygun olarak gerçekleşmektedir.

Türkiye’de Yerel Katılımı Engelleyen Önemli Faktörler

Ülkemizdeki sosyo-ekonomik gelişme düzeyinin düşük olması katılım davranışı oranını azaltıp, onu güçleştirmektedir. Yerel düzeyde halkı katılımının sağlanabilmesi için yurttaşların yerel etkinlikler ve yönetsel yapı ile ilgili bilgi sahibi olması gerekir. Yurttaşlar, devlet ve kamu kurumlarını korkulup çekinilecek birimler olarak algılamaktadır. Bu da herhangi bir devlet kurumuna gidip bilgi sahibi olma davranışını engelleyebilmektedir.

Planlamada, yönetimde ve denetimde halk katılımı, eğitilmiş bir nüfus gerektirir. Bu sebeple mümkün

olduğunca bireylerin eğitilmiş olmaları sağlanmalıdır. Yerel yönetimler bir bakıma demokrasinin ilkokuludur. Yerel katılımı, yalnızca yurttaşların değil aynı zamanda yöneticilerin de eğitimi çok önemlidir.

Katılım davranışının az olmasının bir nedeni de siyasetin meşruiyet krizidir. Örneğin kentsel gelişme alanlarında gecekondular mafyaları egemense, yurttaşların mafya karar süreçlerine katılması düşünülemez. Bireyler özgürce karar verebilme gücünü kendilerinde göremezler.

Kentsel Rant ve Kentsel Gerilimler

Fransızcadan Türkçeye geçen ‘rant’ sözcüğü, toprağın kullanım fiyatı demektir. Rant, emek harcamadan elde edilen kazanım. İktisatçılar tarafından ise "doğanın getirisi" olarak tanımlanmaktadır. Türk Dil Kurumu da rant sözcüğünü ‘üretim araçlarından biri olan doğanın yine doğal varlık sayılan ekonomiden aldığı kâr ya da getirim’ olarak tanımlamaktadır. (Akalin, 2018)

Kentsel toprak kantarını oluşturan faktörler ve Türkiye açısından etkinlik sıralaması yapıldığında imar afları, imar planları, özelleştirmeler, kentsel dönüşüm ve spekülasyonlar şeklinde olduğu söylenebilir. Ülkemizde siyasal bir yatırım aracı olarak karşımıza çıkan kentsel toprak rantı, gecekondular afları gibi farklı dönemlerde çıkarılan ‘İmar Afları’ ile gerçekleşmiştir. Kentsel rantları ortaya çıkaran diğer bir etmen de imar planlarıdır. Bu noktadaki en önemli sorun, belediye başkanlarının imar düzenlemeleri üzerindeki etkisidir.

Bir diğer etmen ‘özelleştirmeler’ dir. Bunun neticesinde yeniden yapıma gereği duyulan kentsel planlama neticesinde rant açısından en verimli alanların birkaç sermayedarın kullanımına verilmesidir.

“Spekülasyon” etmeninden bahsedilecek olursa; bireylerin ileride meydana gelebilecek değer artışlarından yararlanmak için, ellerindeki arsaları boş bekletmeleri veya bu amaçla arsa satın alıp “arsa spekülasyonu” yaparak yüksek rant geliri elde etme çalışmalarıdır denilebilir.

Kentlerde yaşayan yerli halk olarak tanımladığımız kitleler, gelen göçmenleri hemen kabul etmemiş ve kültürel bağlamda onları kentteki köylüler olarak isimlendirmişlerdir. Bu insanlar kentlerde yaşamaya devam ettikçe, kentliler gibi siyasal davranışlar sergilemeye başlayıp, gecekondularının sahip olduğu konumlardan dolayı, kentlerdeki arsa spekülasyonlarından pay ister ve alır hale gelmiş ve sonuç olarak kentlerin olanaklarından kentliler kadar yararlanmaya başlamışlardır (Tekeli, 2011).

Sonuç

Türkiye’de kentlerin çağdaş bir kimliğe kavuşabilmeleri için kentte yaşayanların kentleri ile bütünleşmesi ve kentlilik bilincinin gelişmesi gerekir. Kentlerin rant savaşlarına maruz kalmaması da önemli bir noktadır.

Kente uyum sağlama sürecinde de göç edenler kırdan kente beraberinde getirdiği geleneksel kalıpları sürdürmeye çalışarak çözüm bulma gayretine girmiş fakat bu süreç kentlerde yeni yaşam biçimini ortaya çıkararak, kentleşme sorunlarını da meydana getirmiştir. Kentler

yapı bakımından büyük değişime uğramış, gecekondulaşma artık kentsel bir olgu ve üzerinde çalışılması gereken bir konu haline gelmiştir.

Ülkemizde kentsel planlama son yıllarda birtakım olumsuzluklara maruz kalmıştır. Spekülatif baskılar, rant kaygısı ve hatta siyasal baskılar bu olumsuzluklardandır. Bu etkiler göz önüne alındığında, başta büyük kentlerimiz olmak üzere, neredeyse tüm kentlerimiz geri dönüşü olmayan kentleşme sorunları ile karşı karşıya kalmıştır. Kentsel planlamalarda, kentlilerin hakları korunmalı, yapım kentsel dönüşüm aşamasında da rant odaklı değil, ihtiyaç odaklı davranılmalıdır.

Bireyler ne kadar güçlü olurlarsa, sömürülmeleri de o kadar güç olur. Bireylerin her türlü yolla kendilerini ifade etmeleri gerekir. Bu sebeple bireyin kendini ifade etme özgürlüğünden alıkoyan her türlü yaptırım, kentlerin ve dolayısı ile ülkenin geleceğine de olumsuz etki yaratmaktadır. Kentler ne kadar yaşanılabilir yerler olursa, ülke de o kadar yaşanılabilir olur. Marshall yardımıyla kapitalist üretim araçlarının kentlere uğramadan kırsal üretime gönderilmesi, büyük problemlere yol açmıştır. Kırsala traktörün girmesi ile kente göç etmek zorunda kalanlar genellikle büyük topraklara yani geçimlerini sağlayacak büyüklükte toprağa sahip olmayanlar, tarım işçileri, maraba adı altında çalışanlardır.

İş bulma umudu ile kente göç edenler umduklarını bulamamıştır. Hızla gelişen toplumsal koşullar altında kentlerde istihdam edilememiş bireyler marjinal sektöre yönelmiş ve dolayısıyla davranışsal sorunlara sahip marjinal birey sayısı artış göstermiştir.

Kentleşme, kentsel uyum ve siyasal katılım arasında doğrudan bir bağ vardır. Kentsel uyumunu gerçekleştirememiş, memleketi ile bağlarını koparmamış bireyler, kente dair gelişim ve değişimleri de takip etmemektedirler. Bahsi geçen sebeplerden dolayı da siyasal katılımlarını aktif bir şekilde gerçekleştirememektedirler.

Halk, oluşumuna katıldığı kamusal karar ve faaliyetleri kolaylıkla benimser ve gerçekleşmesi için çaba gösterir. Bu bağlamda, kamu kurum ve kuruluşlarının, halk çekincelerinin ortadan kaybolması için, birtakım yeni politikalar geliştirmelidir, bir değişim uygulanmalıdır Marshall yardımıyla kapitalist üretim araçlarının kentlere uğramadan kırsal üretime gönderilmesi, büyük problemlere yol açmıştır. Kırsala traktörün girmesi ile kente göç etmek zorunda kalanlar genellikle büyük topraklara yani geçimlerini sağlayacak büyüklükte toprağa sahip olmayanlar, tarım işçileri, maraba adı altında çalışanlardır.

İş bulma umudu ile kente göç edenler umduklarını bulamamıştır. Hızla gelişen toplumsal koşullar altında kentlerde istihdam edilememiş bireyler marjinal sektöre yönelmiş ve dolayısıyla davranışsal sorunlara sahip marjinal birey sayısı artış göstermiştir.

Türkiye’de kent yoksulluğu, göç olgusundan da etkilenmektedir. Kent yoksulluğu, kentlerde yaşayan yoksul bireylerin güçsüzlüğünü, çekingenliğini ve hatta dışlanmışlığını ifade eder. Sosyo-ekonomik anlamda refah

içinde olmayan bireylerin de siyasal katılıma olan ilgileri ve katılım oranları bir hayli düşüktür.

Kırsal kesimlerde siyasal katılım, toplumsal baskılar (aile, ağalık,vb...) sebebiyle bağımlı olarak gerçekleşmektedir. Kente göç etmiş ancak memleketi ile bağını hiç koparmamış bireylerde bu durum devam etmektedir.

Kentlerde siyasal katılımın bağımsız olmasına karşılık, bu bireyler değişim ve gelişime açık değillerdir, kitle iletişim araçlarından yeterince faydalanmamaktadırlar, yeni yaşam alanları ile tam anlamıyla bütünleşememişlerdir. Dolayısıyla da siyasal katılım noktasında çekimser davranmaktadırlar.

Kentleşmenin gerçekleşebilmesi için demokrasinin içselleştirilmesi önemlidir. Bireyler yalnızca seçim zamanı hatırlanmamalı, istek ve şikayetleri göz önünde bulundurularak düzenlemeler yapılmalı, halkın bu sayede kendini değerli hissetmesi sağlanmalıdır. En küçük yerleşim birimleri olan mahallelerden başlamak suretiyle kentlerde yaşayan herkesi yönetime katmak ve yapılacak çeşitli etkinlikler yapıp, kentle etkileşim halinde tutmak, kentte yaşayanların, kentin tarihsel ve doğal yapısına karşı ilgili hale getirmek gerekmektedir. Aktif ve etkili yönetim uygulamaları için devlet yerel yönetimlere daha fazla yetki vermelidir.

Extended Abstract

This study investigates the impact of migration on urbanization processes in Turkey and explores how the political participation levels of migrants affect urban life. Migration is addressed not merely as a spatial relocation phenomenon, but as a multidimensional process that reshapes individuals' social, cultural, and political relations within the urban context. The research emphasizes the difficulties migrants face during their integration into city life, and how these challenges influence their ability or willingness to engage in political participation, consequently contributing to emerging urban problems.

Urbanization, followed by the process of urban acculturation, necessitates not only spatial adaptation but also cultural and behavioral transformation. Especially in the case of rural-to-urban migrants, cultural alienation and social exclusion are commonly experienced, which often results in their detachment from civic and political life. Political participation is a fundamental element of democracy; hence, such detachment carries significant implications not only for individual migrants but also for the democratic development of cities.

The study elaborates on the relationship between political participation and socio-demographic variables such as gender, age, education, income level, and access to mass media. Findings suggest that women and low-income individuals participate less in political life, and migrants generally struggle to develop a sense of belonging to their new urban environments. Additionally, the degree of political engagement in urban areas is found to be strongly associated with the existence of an

organized civil society and the inclusiveness of local governance structures.

It is argued that local governments must play an active role in facilitating migrants' integration into urban and political life by developing inclusive, participatory policies. A participatory model of urban governance—one that goes beyond voting and enables direct citizen involvement in decision-making—should be promoted. Political engagement is considered a prerequisite for successful urban integration.

In conclusion, this study analyzes the multidimensional relationship between migration, urban acculturation, and political participation, emphasizing the need for democratic and inclusive urban policies in migration-intensive countries like Turkey. To counteract urban poverty, spatial segregation, and political marginalization, local authorities must adopt governance models that empower migrants to become active participants in urban and democratic life.

Kaynakça

- Acungil, Y. (2021) Göç ve Kentsel Uyum, Yerel Halkın Göçmen ve Mülteci algısı, Bursa.
- Akalın, M. (2018). Kentsel Rantlara Kamusal Müdahale: Rant Vergisi, İKSAD Yayınevi.
- Arslan, E. (2021). *Türkiye’de Göç Yönetimi ve: Süreçler Aktörler ve Politikalar*. Bölgesel Gelişmeler Işığında Uluslararası Göç ve Türkiye, Ed. Erkan Arslan. Nobel Yayıncılık. Ankara.
- Ateş, D. (2015). *Demokratik Siyaset: siyaset Biliminin Çağdaş Temelleri*, Dora Basım yayın Dağıtım Ltd. Şti. , Bursa.
- Başaran, İ. (2008). *Kent ve Yerel Yönetim*, Okutan Yayıncılık, İstanbul.
- Baykal, D. (1970). *Siyasal Katılma Bir Davranış İncelemesi*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No:302, Ankara.
- Castles, S. & Miller, M. J. (2008) *Göçler Çağı – Modern dünyada Uluslararası Göç hareketleri*. B. U. Bal ve İ. Akbulut (Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Çağlayan, S. (2006). *Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE), Güz, 17, 67-91.
- Çukurçayır, M. A. (2006) *Siyasal katılma ve Yerel Demokrasi, Küreselleşme Sürecinde Yurttaş, Yönetim, Siyaset*. (3. Baskı). Çizgi Kitabevi, Konya.
- Çukurçayır, M. A. , Nergiz, N. , Yemen, A. (2014). 6063 Sayılı Kanun’un Uygulanmasında köy(lü) mü mahalle(li) mi?: Katıl(a)mayanlar Açısından Bir Değerlendirme, TODAİE Yayınları, Ankara.
- Dahl, R. (1963). *Modern Political Analysis*, New Jersey: Prentice-Hall.
- Dienel, Peter C. (1997). *Die Planungszelle, eine Alternative zur Establishment- Demokratie*, 4. Aufl., Westdeutscher Verlag, Opladen.
- Eraydın, A. (2006). *Mekânsal Süreçlere Toplu Bakış, Değişen Mekân: Mekânsal Süreçlere İlişkin Tartışma ve Araştırmalara Toplu Bakış, 1923-2003 içinde (25-67.ss.)* A. Eraydın (der.). Ankara: Dost Kitabevi.
- Erder, S. (1997). *Kentsel Gerilim: Göç ve Kentli Olmak*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Eyidiker, U. (2019). “Siyasal davranış: Siyasal Katılıma Giden Yol”, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 5(18) : 704-719.

- Görmez, K. (1997). Kent ve Siyaset: Bir Metropol Alanında Kentleşme. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Gross, A. 'Democratie, parlementarische Demokratie und Wege der demokratischen Entwicklung', Direkte Demokratie im Europäischen Vergleich Arbeitsgemeinschaft der notları, Deutsche Hochschule für Verwaltungswissenschaften, (1997-1998 Kış Dönemi).
- Güçlü, S. (2002). Kentleşme ve Göç Sürecinde Antalya'da Kent Kültürü ve Kentlilik Bilinci. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Yayınları.
- IOM (2014). International Organization of Migration, Uluslararası Göç Örgütü Göç Terimleri Sözlüğü. IOM Publications.
- Jansen, C. J. (1970). Migration: A Social Problem. Readings in the Sociology of Migration, Pergamon Press, New York.
- Kalaycıoğlu, E. (1984) . Karşılaştırmalı Siyasal Katılma, İÜSBF. Yayını, İstanbul.
- Karasu, M. A. (2020). Göç ve Güvenlik Üzerine Kavramsal bir Çerçeve. İçinde *Yerel, Ulusal ve Küresel Boyutlarıyla Göç ve Mülteci Sorunu*, Yakup Bulut ve Soner Akın (s. 71-110). Çizgi Yayınları, Konya.
- Kaştan, Y. (2016). Türkiye'de cumhuriyet dönemi iç göç hareketleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 5.247-266.
- Keleş, R. (2021). Kentbilim Terimleri Sözlüğü (2. Baskı). Ankara: İmge.
- Keleş, R. (2011). Göç Olgusuna İlişkin Gözlemler, Güney Mimarlık. (4), 14-16.
- Keleş, R. (2022). *Kentleşme Politikası* (10. basım). Ankara: İmge Kitabevi.
- Kent Konseylerinin Yasal Dayanağı, Ankara Kent Konseyi 2019-2020 Faaliyet Raporu.
<https://ankarakentkonseyi.org.tr/dokumanlar/>
- Kıray, M. (1972). *Kentleşme Yazıları*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Kışlalı, A. T. (1994). Siyaset Bilimi, 5. B. , İmge Kitabevi, Ankara.
- Koçak, Y. & Terzi, E. (2021). Türkiye'de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri. *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3 (3), 163-184.
- Köymen, O. (1999). Cumhuriyet döneminde tarımsal yapı ve tarım politikaları. 75. Yılda Köylerden Şehirlere içinde (1-30 ss). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Kyogoku, J. & Ike, N. (1960). "Urban-Rural Differences ,n Voting Behaviour in Pastwar japan: City and Village in Japan", Economic and Development and Cultural Change, 9(1-2): 167-185.
- Lee, E.S. (1966). A Theory of Migration. Demography, vol.3, no.1, p.p. 47-57. JSTOR.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. O. Akınhay ve D. Kömürcü (Çev.). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Öncü, A. (1997). *The Myth of the 'Ideal Home' Travels Across Cultural Borders to Istanbul*. In A. Öncü & P. Weyland (Eds.), *Space, Culture and Power: New Identities in Globalizing Cities*. Zed Books.
- Özbudun, E. (1975); Türkiye'de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma, AÜHF Yayınları No. 363, Ankara.
- Özkök, E. (1985). Kitlelerin Çözülüşü, Ankara.(1985)
- Petersen, W. (1958). A General Typology of Migration, American Sociological Review, Vol:23.
- Powell, G. B. (1990). Çağdaş Demokrasiler: Katılım, İstikrar ve Şiddet (Çec. Mehmet Turhan) , Türk Demokrasi Vakfı ve Siyasal İlimler Dergisi Ortak Yayını, Ankara.
- Sağlam, S. (2016). 1923-1950 yılları arasında Türkiye'de kent ve kentleşme olgusu. *Sosyoloji Konferansları*. 53, 257-274.
- Sezik, M. (2020) Güncel Kentsel Sorunlar, Bilsam Yayınları, İstanbul.
- Sencer, M. (1974). Türkiye'de Sınıfsal yapı ve Siyasal Davranışlar, May Yayınları, İstanbul.
- Sencer, Y. (1979). Türkiye'de Kentleşme. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Stouffer, A. S. (1940). Intervening Opportunities; A Theory Relating Mobility and Distance, American Sociological Review, Vol.5, Number 6.
- Şengül, T. (2001). *Kentsel Çelişki ve Siyaset*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Tekeli, İ. (2011). Kent, Kentli Hakları, Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm, İstanbul: Tarih vakfı Yurt Yayınları.
- Tümtaş, M. S. (2007). Türkiye'de İç Göçün Kentsel gerilime Etkisi: Mersin Örneği. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.). Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Muğla.
- TÜİK (2005). Genel Nüfus Sayımı. 2000 Göç İstatistikleri içinde. Ankara: Devlet İstatistik Enstitüsü.
- Yalçın, C. (2004). Göç Sosyolojisi; Anı, Ankara.
- Yılmaz, A. (2014). Uluslararası Göç Çeşitleri ve Etkileri. Turkish studies: International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 3-11.
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK), 2013.
<https://www.goc.gov.tr/gigm-mevzuati>